МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Факультет плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Методичні рекомендації для підготовки кваліфікаційної роботи студентами першого рівня вищої освіти (бакалавр) за спеціальністю 203 „Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство”

Умань – 2023

Методичні вказівки підготували:

Яковенко Р.В., Тернавський А.Г., Заморський В.В., Слободяник Г.Я., Чаплоуцький А.М., Буцик Р.М.

Відповідальний за випуск – Щетина С.В.

Рецензенти:

доктор. с.-г. наук, професор Яновський Ю.П.,
доктор с.-г. наук, професор Улянич О.І.

Рекомендовано до друку науково-методичною комісією факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин (протокол № 6 від 29.03.2023 р.)

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин (протокол № 5 від 11.04.2023 р.)

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ…… 4

1.1.Тематика кваліфікаційних робіт та вибір теми здобувачем вищої освіти…… 5

1.2. Обсяг і структура кваліфікаційної роботи……..…….. 6

1.3. Оформлення кваліфікаційної роботи…… 8

1.4. Підбір та опрацювання інформаційних наукових джерел (для робіт описово-виробничого характеру)……..… 11

1.5. Оформлення і бібліографічний опис списку використаних джерел 12

1.6. Порядок допуску кваліфікаційної роботи до захисту…… 14

1.7. Захист кваліфікаційної роботи…….…….. 16

1.8. Оцінювання кваліфікаційної кваліфікаційної роботи……. 16

1.9. Порядок оскарження результатів контрольних заходів їх повторне проходження……. 18

Додаток А. Зразок оформлення завдання кваліфікаційної роботу…… 19

Додаток Б. Зразок титульного аркуша кваліфікаційної роботи…… 21

Додаток В. Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи описово-виробничого характеру……..…….. 22

Додаток Д. Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи описово-розрахункового спрямування……..……..…… 22

Додаток Е. Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи дослідницько-наукового спрямування……..…… 23

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Кваліфікаційна робота здобувачів вищої освіти за спеціальності 203 „Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство” передбачає розв’язання спеціалізованої складної задачі або практичної проблеми у плодівництві, овочівництві та виноградарстві, яка характеризується комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень і методів аграрних наук.

Через підготовку та захист кваліфікаційної роботи здобувач демонструє авторське бачення задачі, можливості її дослідження та розв’язання, показує вміння застосовувати теоретичні знання і практичні навички, набуті під час навчання, а також працювати з інформаційним матеріалом, систематизувати його та узагальнювати, обґрунтовувати отримані результати, формувати аргументовані та виважені висновки і рекомендації щодо наукового й практичного застосування одержаних результатів у виробництві. Виконавши кваліфікаційну роботу здобувач вищої освіти підтверджує рівень власної кваліфікації, засвоєнням рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимог стандартів вищої освіти.

Кваліфікаційна робота – рукопис, який містить всебічний аналіз інформації на підставі опрацювання джерел літератури чи розрахункові дані за конкретним індивідуальним завданням. Вона повинна відповідати спеціальності 203 „Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство”, вирішувати актуальні проблеми галузі та мати науково-виробниче значення. Кваліфікаційна робота виконується здобувачем вищої освіти самостійно з консультуванням наукового керівника за темою, затвердженою в установленому порядку.

Кваліфікаційна робота може бути:

1. Описово-виробничого характеру, як розгляд і удосконалення окремого чи кількох елементів технології вирощування плодових, овочевих культур і винограду в передових агроформуваннях різних форм власності на підставі аналізу літературних джерел.

2. Описово-розрахункового характеру, де здобувач вищої освіти знайомиться з ґрунтово-кліматичними умовами зони розміщення конкретного господарства; визначає видовий склад плодових, овочевих культур і винограду в певних зонах вирощування; удосконалює технологію вирощування однієї або декількох культур. Проводить дослідницьку роботу з плодовими, овочевими культурами і виноградом і презентує одно- або дворічні дані обліків і спостережень.

3. Дослідницько-наукового спрямування, де здобувач вищої освіти знайомиться з ґрунтово-кліматичними умовами вирощування плодових,

овочевих культур і винограду в навчально-науковому відділі Уманського НУС або спеціалізованому агроформуванні; проводить науково-дослідницьку роботу з плодовими, овочевими культурами і виноградом; представляє до захисту результати одно- або дворічних досліджень.

Кваліфікаційна робота виконується за індивідуальним завданням. Здобувачу вищої освіти надається право самостійно обирати напрямок виконання кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота повинна відповідати встановленим вимогам і виконуватися автором самостійно, бути належно структурованою та технічно оформленою. У кваліфікаційній роботі не може бути академічного плагіату, фальсифікації та списування. Мінімальна необхідна частина унікальності тексту має становити не менше 60%.

Результати кваліфікаційної роботи повинні обов'язково доповідатися на засіданнях наукових студентських гуртків та/або наукових студентських конференціях.

Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному сайті Уманського національного університету садівництва або його структурного підрозділу, або у репозитарії.

1.1. Тематика кваліфікаційних робіт та вибір теми здобувачем вищої освіти.

Теми кваліфікаційних робіт розробляють випускові кафедри з урахуванням специфіки спеціальності, вимог стандартів вищої освіти, наукових досліджень та професійних інтересів кафедри, рекомендацій наукових установ і виробничих підприємств.

Керівником кваліфікаційної роботи має право бути науково-педагогічний працівник, який має професійну компетентність і проводить підготовку здобувачів вищої освіти за спеціальністю 203 „Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство".

Тематика розглядається на засіданнях кафедри та ухвалюється вченою радою факультету. Затвердження тем кваліфікаційних робіт проводиться наказом ректора за поданням декана факультету.

Тематику кваліфікаційних робіт коригують, враховуючи розвиток відповідного напряму науки, сфери фахової діяльності, потреб регіону і замовників наукових досліджень чи практичних розробок, набутого кафедрою досвіду, побажань роботодавців і рекомендацій екзаменаційної комісії.

На початку другого року навчання здобувач вищої освіти особисто вибирає

керівника та тему кваліфікаційної роботи, яка закріплюється за ним на основі заяви на ім’я завідувача випускової кафедри. Завідувач у свою чергу здійснює організацію і контроль за процесом підготовки та захисту кваліфікаційних робіт.

1.2. Обсяг і структура кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота не має перевищувати 15–20 сторінок машинописного тексту. Вона має включати: титульний аркуш, завдання на кваліфікаційну роботу, відгук наукового керівника, зміст, вступ, основний розділ з аналізом літературних джерел та/або розрахунками та/або результатами досліджень, висновки і рекомендації, список використаних джерел літератури, додатки (за необхідності).

Титульна сторінка. Оформлюється відповідно до вимог, встановлених Уманським національним університетом садівництва.

Завдання (1–2 сторінки). Є складовою частиною роботи, яке видає студенту науковий керівник за встановленою формою (додаток А). Завдання підписане науковим керівником, консультантами розділів роботи (за необхідності) та затверджене завідувачем випускової кафедри видається студенту при виборі теми кваліфікаційної роботи. Студент також ставить свій особистий підпис у завданні.

Зміст. Визначається темою і його представляють після титульного аркуша, завдання та відгуку наукового керівника. У ньому вказують назви розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів (якщо вони мають окремі заголовки), висновки та рекомендації, список використаних джерел літератури, додатки. Навпроти кожної позиції проставляють номери сторінок, які вказують на початок відповідних структурних частин роботи.

Вступ (1–2 сторінки). Невід’ємна частина роботи, у якій стисло представляють актуальність обраної теми та власну оцінку сучасного стану досліджуваної проблеми, мету і основні завдання, обґрунтування доцільності виконання кваліфікаційної роботи, теоретичну цінність і прикладне значення одержаних результатів.

Основна частина (8–10 сторінок). Це головна складова роботи, що містить аналіз літературних джерел (огляд літератури) та/або розрахунки та/або результати досліджень згідно індивідуального завдання. Даний розділ може поділятися на підрозділи, пункти та підпункти.

Якщо кваліфікаційна робота має ***описово-виробничий характер***, то тоді висвітлюють досягнення науки та передової практики з досліджуваної теми, розглядаючи окремий елемент чи кілька елементів технології на досвіді

передових агроформувань України та світу, порівнюючи їх із попередніми науковими здобутками, рішеннями (розробками). Зміст розділу має демонструвати ґрунтовне ознайомлення дипломника з науковою, науково-популярною літературою, його вміння систематизувати літературні дані, розміщувати їх у певній логічній послідовності, вміння критично оцінювати наукові джерела і робити посилання на авторів праць.

Якщо робота має ***описово-розрахункове спрямування***, то вона повинна містити відповідні розрахунки згідно завдання із теоретичним визначенням супутніх термінів до даного розділу. Описують географічне місце розташування господарства. Наводять загальну характеристику ґрунтово-кліматичних умов зони і вказують їх відповідність біологічним особливостям окремої культури чи декількох культур. Основні елементи погодних умов характеризують за показниками середньомісячної температури повітря, суми опадів і відносної вологості повітря у вигляді таблиць чи графіків. Наведення метеорологічних даних обов'язково роблять із посиланням на джерело їх одержання. Наведені погодні умови піддають аналізу, порівнюючи їх з середніми багаторічними даними за останні 30 років.

Одержані розрахунки заносять у таблиці, які оформляють за відповідними формами. Деякі розділи індивідуального завдання оформляють у вигляді тексту чи рисунків. Усі одержані дані повинні бути досконало проаналізовані.

Даний розділ потрібно завершувати відповідним заключенням, яке повинно містити суть одержаного результату та мати числове підтвердження (за необхідності). Заключення може використовуватися в основних висновках кваліфікаційної роботи.

Якщо робота має ***дослідницько-наукове спрямування***, то вона повинна містити результати виконаної науково-дослідної роботи. Наводять коротку характеристику досліду та ґрунтово-кліматичних умов вирощування культур. Основні елементи погодних умов характеризують за показниками середньомісячної температури повітря, суми опадів і відносної вологості повітря у вигляді таблиць чи графіків. Наведення метеорологічних даних обов'язково роблять із посиланням на джерело їх одержання. Наведені погодні умови піддають аналізу, порівнюючи їх з середніми багаторічними даними за останні 30 років.

Результати досліджень подають у вигляді текстового опису таблиць та/або рисунків та/або графіків. Отримані показники повинні бути проаналізовані та статистично опрацьовані. Досліди можуть бути однофакторними або багатофакторними. Дані досліду аналізують окремо за кожний рік, на підставі усередненого за роками досліджень значення показника роблять висновки в

цілому. Розділ закінчується висновками, які можуть слугувати кінцевими висновками кваліфікаційної роботи.

Висновки і рекомендації (1–2 сторінки). Розміщують безпосередньо після її основної частини, починаючи з нової сторінки. У 3-5 пунктах характеризують основні положення, які випливають з роботи та розкривають ступінь досягнення мети та виконання завдань кваліфікаційної роботи. Викладають підсумки проведеного дослідження, основні наукові та практичні результати. Висновки мають бути добре осмисленими, чітко і грамотно сформульованими. У рекомендаціях вказують наукове та/або практичне використання одержаних результатів у галузі садівництва, овочівництва та виноградарства.

Список використаних джерел літератури. Містить перелік джерел, з яких у роботі використано матеріали, на які обов'язково мають бути посилання у тексті. Цей перелік розпочинається з нової сторінки, подаючи бібліографічні описи у порядку, за яким їх уперше згадують у тексті або в алфавітному порядку з їхньою наскрізною нумерацією. Бібліографічні описи джерел у переліку наводять відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи. Список складають згідно одного із способів подання: за прізвищем перших авторів (заголовків) за українською абеткою або по мірі згадування джерел в тексті із наскрізною нумерацією.

Для об'єктивного висвітлення стану досліджуваного питання та розв'язання певної проблеми список опрацьованих джерел літератури повинен містити не менше 15–20 найменувань, переважна більшість яких повинна бути за останні 10–15 років. Бажано також використовувати джерела, опубліковані за кордоном та джерела латиницею. Можна використовувати також науково-популярні, науково-виробничі видання, матеріали конференцій, симпозіумів, круглих столів тощо.

Додатки. Сюди включають матеріал, який є необхідним для повного висвітлення проблематики дослідження, але його введення до основної частини кваліфікаційної роботи може зумовити її перенавантаження інформацією, порушити впорядкованість, логічність викладу тексту роботи, а також порушення встановлених вимог до її загального обсягу.

1.3. Оформлення кваліфікаційної роботи

Набір тексту шрифтом Times New Roman (14 pt) у редакторі Microsoft Office Word виконують з абзацним відступом 1,0 см та міжрядковим інтервалом 1,5. Шрифт чорного кольору. Береги сторінки (мм): верхній і нижній – 20, лівий – 30, правий – 10.

Всі сторінки, включаючи таблиці, ілюстрації і додатки нумерують у зростаючому порядку. Першою сторінкою роботи є титульний аркуш (додаток Б), який не нумерують. На наступних сторінках номер ставлять у правому верхньому куті сторінки арабським шрифтом.

Рецензію і довідку про перевірку кваліфікаційної роботи на академічний плагіат вкладають у додатковий карман на внутрішній стороні палітурки роботи.

Помилки, описки і графічні неточності, виявлені в процесі друкування роботи, можна виправити коректором або зробити підчищення і написати на тому місці виправлення. На одній сторінці допускається не більше двох виправлень.

Якщо сторінка не повністю зайнята таблицею або рисунком, її доповнюють відповідною частиною тексту.

Текст кваліфікаційної роботи поділяють на розділи, підрозділи, а також пункти та підпункти (якщо вони мають окремі заголовки).

Кожен розділ розпочинають з нової сторінки. Номер розділу розміщують по центру сторінки великими напівжирними літерами. Назву розділу розміщують з нової стрічки під номером розділу великими напівжирними літерами з вирівнюванням по центру.

Скорочення, одиниці вимірювання і умовні позначення

Скорочення слів у заголовках розділів, підрозділів, таблиць, додатків і у підписах під рисунками не допускається. В тексті кваліфікаційної роботи скорочення можливі лише у випадках, якщо вони встановлені стандартом або правилами орфографії і пунктуації.

Допустимі скорочення:

с.-г. (сільськогосподарський) – тільки в таблицях; з/п (за порядком); табл. (таблиця) – при посиланні в тексті в дужках; Рис. (рисунок); і т.д. (і так далі); і т.п. (і тому подібне); та ін. (та інше) – пишуть в кінці речення, після переліку; р. (рік), рр. (роки), в. (вік), вв. (віки), шт. (штук), прим. (примірників), грн (гривень), коп. (копійок), тис. (тисяч), млн (мільйонів), млрд (мільярдів) – тільки біля цифр; т (тонн), ц (центнер), кг (кілограм), г (грам), мг (міліграм), мл (мілілітр), $м^3$ (кубічний метр), $см^3$ (кубічний сантиметр), гл (гектолітр), дкл (декалітр), л (літр), км (кілометр), м (метр), дм (дециметр), см (сантиметр), $км^2$ (квадратний кілометр), а (ар), $м^2$ (квадратний метр); ІОК, СКД, ККД, НААН – назва широко відомих речовин, термінів, установ; р. (річка), м. (місто), с. (село), сел. (селище), оз. (озеро), о. (острів) – за власними назвами; доц. (доцент), проф. (професор), акад. (академік) – тільки біля прізвищ у тексті; вид. (видання), вид-во (видавництво), кн. (книга), зб. (збірник), вип. (випуск), т. (том), ч. (частина), с. (сторінка).

Неприпустимі скорочення: з-д (завод), р-н (розчин), в т.ч. (в тому числі), т.ч. (таким чином), ВРХ (велика рогата худоба) та інші.

Математичні знаки застосовують за використання символів у варіаційної статистики, у формулах і таблицях біля цифр. У тексті їх пишуть словами. Не можна наприклад, писати „температура була > 18ºС". Правильне написання „температура була вище 18ºС".

Не допускають використання символів і умовних позначень замість відповідних термінів. Наприклад: „t° підвищувалась", замість правильного „температура підвищувалася".

Знаки №, % і т.п. застосовують при цифрах. В інших випадках їх пишуть словами. Наприклад: „вихід підвищився", а не „% виходу підвищився". Знак „№" для позначення множини не подвоюють.

Всі числа з розмірностями пишуть цифрами. Наприклад: „довжина 5 метрів, а не „довжина п'ять метрів". Числа до десяти не при розмірностях рекомендовано давати в тексті словами „на трьох ділянках", а більше десяти – цифрами „на 15 ділянках".

Складні прикметники, першою частиною яких є числівник, пишуть через тире: „температура – 15°С", а не "5% розчин" чи „15° температура".

Вказуючи багаторічний період між роками, ставлять дефіс, цифри і роки пишуть у множині, наприклад: „у 2020–2022 рр.".

1.4. Підбір та опрацювання інформаційних наукових джерел (для робіт описово-виробничого характеру)

Однією з основних запорук успішного написання кваліфікаційної роботи є продумана, правильно здійснена підготовча робота. Обравши тему, здобувач вищої освіти повинен чітко окреслити мету своєї роботи, послідовність її написання, підібрати відповідну наукову і навчальну літературу, електронні джерела інформаційних ресурсів. Виходячи з обраної проблематики, здобувач самостійно добирає необхідний інформаційний матеріал.

Для пошуку необхідного матеріалу студенту також доцільно скористатися електронними картотеками та предметно-тематичними каталогами публічних українських і зарубіжних бібліотек, відомих закладів вищої освіти.

Вивчення та опрацювання джерел інформації за обраною темою варто розпочинати із загальних джерел, щоб мати уявлення про основні питання, близькі до теми дослідження, а потім поступово звужувати пошук, відбираючи переважно нові видання спеціальної літератури та публікації, присвячені виключно досліджуваній проблематиці.

На першому етапі слід охопити якомога більше джерел, а потім поступово виявляти зайві видання. Однак продуктивнішою є методика, за якою від самого початку роботи свідомо обмежується коло непотрібних джерел.

Розпочинаючи роботу необхідно попередньо ознайомитися з відібраними джерелами. Методика читання наукової літератури дещо інша, ніж художньої. Розрізняють „швидке" (побіжний огляд змісту інформаційного джерела) та „повільне" читання (ретельне опрацювання тексту). Побіжний перегляд змісту дає можливість досліднику ознайомитися з публікацією в загальних рисах, щоб зрозуміти, що в ній є необхідна інформація для отримання лише загального уявлення про викладений матеріал.

Текст має бути не лише прочитаним, а й опрацьованим на власному примірнику або ксерокопії статті, монографії, підручника (посібника). Роздруківка електронної публікації може містити власні позначки на полях. Пришвидшити цілеспрямований відбір і вивчення інформаційних джерел допоможе чітка орієнтація автора на тему дослідження та основні його питання. Уважне ознайомлення з будь-яким текстом повинне викликати певні думки, гіпотези, які відповідають власному погляду на досліджувані явища та процеси.

Серед етапів вивчення наукових джерел можна виокремити такі:

– загальне ознайомлення з можливими підходами та способами вирішення наукової проблеми;

– побіжний перегляд відібраних джерел і систематизація їхнього тексту відповідно до змісту роботи та встановленої черговості вивчення й опрацювання;

– прочитання матеріалу за послідовністю його подання в роботі;

– вибіркове прочитання окремих частин;

– виписування потрібного матеріалу для формування тексту науково-дослідної роботи;

– критична оцінка записаного, редагування та чистовий запис як фрагменту тексту наукової роботи з посиланнями на конкретного автора чи групу авторів.

Варто відбирати найавторитетніші джерела, що містять останні дані, точно вказувати звідки взято матеріал. Щоб уникнути помилок у процесі аналізу джерел, потрібно уважно систематизувати погляди учених і фахівців-практиків у такому порядку: сутність досліджуваного явища, процесу (позиція декількох авторів збігається в певному аспекті); яким чином проходить згаданий процес чи явище (його компоненти, ланцюгові зв'язки, стадії, етапи розвитку); погляди учених з приводу шляхів вирішення певної проблеми на практиці (хто і що пропонує); які труднощі виникали в попередніх дослідженнях і трапляються під час практичної діяльності; які чинники й умови ефективного розвитку, шляхи модернізації досліджуваного процесу чи явища пропонують учені та практики.

Огляд інформаційних джерел дає можливість виявити професійну компетентність здобувача вищої освіти, його особистий внесок у розробку теми порівняно з вже відомими дослідженнями. Вивчення інформації на паперових і електронних носіях здійснюють не для запозичення матеріалу, а для обдумування знайденої інформації та вироблення власної концепції, що може стати самостійною публікацією, ідеєю, пропозицією автора.

Посилання у тексті на використані джерела

Посилатися потрібно на праці останнього видання. На більш ранні видання посилаються лише в тих випадках, коли в них розміщений матеріал, який не включено до останнього видання.

Посилання в тексті на джерела зазначають порядковим номером згідно списку використаних джерел, виділеним квадратними дужками, наприклад: „...у працях [1–7]...". В кінці речення це роблять так: „...це відмічено також іншими авторами [17, 19, 21]".

Коли в тексті кваліфікаційної роботи необхідно навести цитату її беруть в лапки, а поряд із номером відповідного джерела у квадратних дужках вказують номер сторінки з великої літери, наприклад: „...поряд з ростовими показниками дерев яблуні важливе місце займає плодоношення насаджень [6, С. 29]".

Посилання в тексті також може бути на декількох авторів, наприклад: „...І.І. Шевченком [5], П.Д. Панасюком [61] встановлено, що підвищення продуктивності насаджень яблуні...". Розміщують прізвища авторів у хронологічному порядку, ставлячи біля них у квадратних дужках порядковий номер джерела.

На всі таблиці, ілюстрації та додатки обов'язково посилаються в тексті, а слово „Таблиця" чи „Рисунок" в тексті пишуть скорочено, наприклад: „...в табл. 1.2" або „...на рис. 1.2". За повторних посилань вказують скорочено слово „Дивись", наприклад: (див. табл. 1.2).

1.5. Оформлення і бібліографічний опис списку використаних джерел

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків і рекомендацій виробництву.

Бібліографічний опис складають згідно вимог ДСТУ 8302:2015 „Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання". Приклади оформлення бібліографічного опису джерел, які використовуються в дипломній роботі наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Приклади оформлення бібліографічного опису джерел використаних у дипломній роботі

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Зразки опису самостійних видань (монографій, підручників, навчальних посібників і т.д.)	
Один автор	Куян В. Г. Спеціальне плодівництво: підручник. Київ: Світ. 2004. 464 с.
	Лихацький В. І. Баштанництво: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2002. 165 с.
Два автори	Кондратенко Т. Є., Кондратенко П. В. Сорти яблуні, імунні до парші. Київ : Аграрна наука, 1996. 54 с.
Три автори	Барабаш О. Ю., Хареба В. В., Гутиря С. Т. Розсада овочевих культур для відкритого і закритого ґрунту. Київ : Вища школа, 2002. 55 с.
Чотири автори	Вдовенко С. А., Чернецький В. М., Уланич О. І., Паламарчук І. І. Овочівництво закритого ґрунту: практикум. Вінниця, 2017. 136 с.
Більше 4-х авторів	Плодівництво: посібник / Заморський В.В., Яковенко Р.В., Яковенко О.В. [та ін.]. Умань: Світ, 2019. 414 с
Зразок опису авторефератів дисертацій	
Тернавський А. Г. Обґрунтування прийомів технології вирощування огірка на вертикальній шпалері у Лісостепу України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук : [спец.] 06.01.06 „Овочівництво” / Нац. аграр. ун-т. Київ, 2008. 21 с.	
Зразки опису частини видання (статті із збірника, журналу, розділу з книги)	
Один автор	Бублик М. О. Вплив погодних факторів на продуктивність вишні в Україні. Проблеми фітомоніторингу у садівництві. Київ, 2003. С. 65–81.
Два автори	Мельник О. В. Яковенко Р. В. Альтернатива хімічній дезінфекції ґрунту. Новини садівництва. №2. 2017. С. 13–15.
Три автори	Yakovenko R., Kopytko P., Pelekhatyi V. The content of chlorophyll and nutrients in apple leaves depending on long-term fertiliser. *Scientific Horizons*. 2021. Vol. 24(2). P. 93–98. DOI: 10.48077/scihor.24(2).2021.
Чотири автори	Уланич О. І., Слободяник Г. Я., Тернавський А. Г., Войцехівський В. І. Ефективність розсадного і безрозсадного способів вирощування цибулі порей в умовах Правобережного Лісостепу України. Збірник наукових праць УНУС. 2016. Вип. 88. Ч.1. С. 46–53.
Більше 4-х авторів	Сучасний спосіб розмноження цикорію салатного / Уланич О. І., Слободяник Г. Я., Щетина С. В. [та ін.] // Овочівництво і баштанництво: міжвідомчий тематичний науковий збірник. Інститут овочівництва і баштанництва НААН. Харків: Плеяда, 2019. Вип. 65. С. 54–62.
Зразок опису наукового джерела з інтернет-ресурсу	
Люксіков М. Україна посідає 13 місце в світі за виробництвом яблук. URL:(http://uprom.info/news/agro/za-virobnitstvom-yabluk-ukrayina-posidaye-13-mistse-v-sviti/ (дата звернення: 05.11.2022).	

1.6. Порядок допуску кваліфікаційних робіт до захисту

У встановлений календарним планом-графіком термін здобувач вищої освіти подає роботу для перевірки *науковому керівнику і консультантам (за потребою)*. *Науковий керівник* готує відгук на кваліфікаційну роботу, де характеризує діяльність здобувача та його відношення до роботи, його ініціативність, самостійність, ступінь оволодіння методиками досліджень, вміння аналізувати наукову літературу, його участь в роботі наукових студентських гуртків. Науковий керівник несе відповідальність за об'єктивність відгуку.

Після одержання відгуку наукового керівника завідувач кафедри не пізніше як за 10 днів до попереднього захисту надає електронні версії дипломних робіт, записані на електронному носію по одній академічній групі студентів відповідальному адміністратору для перевірки на оригінальність відповідно до вимог „Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату серед здобувачів вищої освіти в Уманському національному університеті садівництва" (http://www.udau.edu.ua/assets/files/legislation/polozhennya/plagiat.pdf). У разі позитивного результату перевірки на плагіат до кваліфікаційної роботи додається відповідний звіт, що вкладається у додатковий конверт на внутрішній стороні палітурки роботи.

Після одержання в*ідгуку наукового керівника* та позитивного результату перевірки на плагіат кваліфікаційна робота допускається до попереднього захисту, який дозволяє об'єктивно оцінити рівень її підготовки здобувачем. З цією метою завідувач кафедри призначає комісію у складі 2–3 працівників кафедри. Дата проведення попереднього захисту встановлюється кафедрою. Після докладного ознайомлення з кваліфікаційною роботою та заслуховування її на попередньому захисті комісія робить висновок про якість здійсненої студентом роботи, висловлює зауваження щодо доопрацювання та дає відповідні рекомендації про допуск роботи до захисту перед ЕК.

Рішення про допуск кваліфікаційної роботи до захисту перед ЕК приймається завідувачем кафедри на підставі рекомендації комісії з попереднього захисту. На кафедрі обов'язково оформляється протокол засідання щодо допуску дипломних робіт до захисту.

До захисту перед ЕК не допускаються кваліфікаційні роботи, в яких виявлено принципові недоліки у прийнятих рішеннях, обґрунтуваннях, розрахунках та висновках, суттєві відхилення від вимог стандартів, не подані у встановлені терміни та у яких виявлено факти плагіату. Рішення оформлюється

протоколом випускової кафедри, витяг з якого разом із службовою запискою завідувача кафедри подаються декану факультету для оформлення матеріалів до наказу ректора про відрахування студента.

Допущену до захисту кваліфікаційну роботу студент особисто передає *рецензенту*, який призначається наказом ректора за поданням деканату факультету з урахуванням пропозицій кафедри. Рецензентом кваліфікаційної роботи не може бути НПП кафедри, роботу якої він рецензує. *Рецензент* докладно знайомиться з кваліфікаційною роботою, приділяючи увагу науково-технічному рівню розробки, сучасності та раціональності прийнятих рішень, правильності проведених розрахунків, використанню новітніх технологій, дотриманню державних стандартів тощо. В рецензії відзначається актуальність досліджень, вміння аналізувати наукові джерела та логічно будувати текст. Рецензент звертає також увагу на оформлення та грамотність написання кваліфікаційної роботи. Рецензент рецензує роботу без усного опитування студента і обов'язкової його присутності.

Рецензент готує *рецензію* в друкованому вигляді, яка не повинна дублювати відгук керівника, бо вона безпосередньо є характеристикою якості кваліфікаційної роботи. Рецензент вказує на виявлені недоліки роботи, а також подає її оцінку в балах. В кінці рецензії зазначає своє ім'я та прізвище, місце роботи, посаду і ставить особистий підпис. Рецензія має бути підготовлена рецензентом не менш як за три доби до захисту перед екзаменаційною комісією. Зі змістом рецензії та можливими зауваженнями здобувач має ознайомитися не менш як за добу до захисту перед ЕК. Рецензія вкладається у додатковий конверт на внутрішній стороні палітурки роботи. Негативна оцінка роботи за результатами рецензування не позбавляє права її захисту перед ЕК. Здобувач своєчасно (не менш як за три робочих дні до захисту) передає підготовлену, перевірену та допущену до захисту кваліфікаційну (кваліфікаційну) роботу в деканат.

Порядок захисту кваліфікаційних (дипломних) робіт здійснюється відповідно до Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії в Уманському НУС.

1.7. Захист кваліфікаційної роботи

Після оголошення теми Головою екзаменаційної комісії (ЕК), здобувач у межах відведеного регламентом часу (від 5 до 7 хв), коротко обґрунтовує її актуальність, науково-прикладне і народногосподарського значення. Викладає основний зміст роботи з використанням ілюстративного матеріалу, наводить

основні висновки та рекомендації.

Доповіді при захисті кваліфікаційних робіт повинні супроводжуватись презентаціями з викладенням основних матеріалів роботи створеної в програмі Microsoft PowerPoint. В назві файлу презентації зазначається прізвище, ініціали, назва академічної групи. Наприклад: **Пономаренко С. В. 41-с.pptx**

Презентація має містити:

- титульний аркуш з зазначенням теми роботи, виконавця та наукового керівника;
- аналіз запропонованих проектів, розробок, результати досліджень (4–6 слайдів);
- висновки та рекомендації;
- кінцевий слайд.

Орієнтація слайдів альбомна, нумерація у верхньому лівому куті, фон світлий, графічний і текстовий матеріал розміщувати на слайдах з залишенням чистого поля щонайменше 0,5 см з усіх країв. **Додаток Є**

Після закінчення своєї доповіді здобувач відповідає на запитання членів екзаменаційної комісії та присутніх на захисті. Відповіді мають бути короткими, чіткими, переконливими та вичерпними. Якщо здобувач не погоджується з яким-небудь зауваженням рецензента чи членів ЕК він має право відстоювати свою точку зору, підкріплюючи її відповідними аргументами, достатнім рівнем теоретичної та фахової підготовки, ерудиції.

Підготовка і захист кваліфікаційної роботи демонструють рівень розвитку лідерських якостей, наполегливості у досягненні мети, комунікабельність, здатність вирішувати поставлені завдання, мотиваційну активність і адекватну ініціативність.

Один з членів ЕК під час захисту додатково рецензує кваліфікаційну роботу, знайомиться з відгуком керівника та рецензією рецензента. У виступі він висловлює своє враження щодо оформлення, актуальності, грамотності викладення матеріалу, коротко оголошує зміст відгуку керівника, рецензії та оцінку рецензента.

Після обговорення доповіді, у якому можуть брати участь всі присутні, здобувачу надається прикінцеве слово.

Оцінку за захист кваліфікаційної роботи ставлять на закритому засіданні ЕК, враховуючи думки членів комісії та оцінку рецензента. Результати захисту і прийняте рішення оголошує Голова екзаменаційної комісії після закінчення закритого засідання в присутності студентів, що захищали кваліфікаційні роботи.

1.8. Оцінювання кваліфікаційної роботи

Критеріями оцінювання є: чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного питання плану і теми проекту в цілому; науковість стилю викладення; відсутність орфографічних і синтаксичних помилок; правильне оформлення роботи відповідно до вимог.

Оцінюючи кваліфікаційну роботу, комісія враховує не лише якість наукового дослідження чи правильність проведених розрахунків, наукову новизну, практичну значущість, але й вміння захистити сформульовані положення й висновки та якість оформлення роботи.

Оцінювання кваліфікаційної роботи здійснюється за результатами її захисту перед екзаменаційною комісією за 100-бальною шкалою з урахуванням:

1) науково-методичного рівня кваліфікаційної роботи;

2) відповідності змісту кваліфікаційної роботи вимогам до її оформлення;

2) оцінки рецензента кваліфікаційної роботи;

3) відгуку наукового керівника кваліфікаційної роботи;

4) виконання індивідуального графіка написання кваліфікаційної роботи;

5) захисту кваліфікаційної роботи її автором перед членами ЕК.

«Відмінно» (90–100 балів): робота виконана самостійно, на високому науково-методичному рівні, яка відбиває глибокі теоретичні знання і практичні навички студента, його здатність до професійної діяльності. Робота викладена грамотно, в логічній послідовності з дотриманням вимог до оформлення кваліфікаційних робіт. На захисті продемонстровано глибокі знання теми дослідження, логічні, аргументовані та впевнені відповіді на запитання членів комісії.

«Добре» (74–89 балів): робота виконана самостійно, на високому науково-методичному рівні, яка відбиває достатньо високі теоретичні знання і практичні навички студента, його здатність до професійної діяльності. Робота має наукову новизну та практичну цінність, сформульовані висновки і пропозиції, однак не достатньою мірою проаналізовано джерела літератури. Робота викладена грамотно, в логічній послідовності з дотриманням вимог до оформлення кваліфікаційних робіт (проектів), проте з 2–3 помилками та допущеними неточностями. На захисті продемонстровано знання теми дослідження, відповіді на запитання членів комісії, як правило, правильні.

«Задовільно» (60–73 балів): робота виконана самостійно, на достатньому науково-методичному рівні, яка відбиває теоретичні знання і практичні навички студента, його здатність до професійної діяльності. В роботі відсутні елементи

наукової новизни, нечітко сформульовані або відсутні власні пропозиції і практичні рекомендації. Робота викладена зі значною кількістю орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок, з дотриманням вимог до оформлення кваліфікаційних робіт, проте з рядом допущених неточностей при оформленні роботи. На захисті продемонстровано неглибокі знання теми дослідження, не всі відповіді на запитання членів ЕК правильні або повні.

«Незадовільно», з можливістю повторного захисту (до 59 балів): зміст роботи не відповідає темі дослідження або не розкриває тему повністю чи в її основній частині. В роботі відсутня наукова новизна, мета дослідження не пов'язана з проблемою, висновки не відповідають поставленим завданням. Робота викладена з великою кількістю орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок, з недотриманням вимог до оформлення кваліфікаційних робіт. На захисті продемонстровано відсутність знань теми дослідження, відповіді на запитання членів ЕК неточні або неповні.

«Незадовільно» (1–34 балів): робота не відповідає вимогам до кваліфікаційних робіт.

Рішення щодо підсумкового оцінювання приймається більшістю голосів членів ЕК за результатами публічного захисту з урахуванням висновків наукового керівника та рецензента.

1.9. Порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження

Екзаменаційна комісія визначає можливість повторного представлення кваліфікаційної роботи до захисту за умови доопрацювання або ж розробки нової теми за пропозицією випускової кафедри.

У разі незгоди з оцінкою, отриманою на захисті кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти має право в день оголошення результату захисту подати апеляцію на ім'я ректора.

На основі апеляції розпорядженням ректора (проректора з науково-педагогічної роботи) створюється комісія для розгляду апеляції. Розгляд апеляції здійснюється протягом трьох робочих днів після її подачі.

Апеляційна комісія розглядає апеляції здобувачів вищої освіти з приводу порушення процедури захисту кваліфікаційної роботи, що могло здійснити негативний вплив на результати оцінювання. Апеляційна комісія не розглядає апеляції з приводу необ'єктивного оцінювання захисту кваліфікаційної роботи здобувачів вищої освіти.

Розгляд апеляції здійснюється протягом трьох робочих днів після її подачі.

У разі виявлення порушень процедури захисту кваліфікаційної роботи, що могло здійснити негативний вплив на результати оцінювання, комісія рекомендує скасувати рішення екзаменаційної комісії та провести повторне засідання у присутності представника апеляційної комісії.

Додаток А

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Факультет _____
(повна назва)

Кафедра _____
(повна назва)

Спеціальність _____
(код, назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

_____ _____
(підпис) (ініціали, прізвище)
„___”_____20__р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

студенту _____
(прізвище, ім’я, по батькові)

1. Тема роботи_____
_____

керівник роботи _____
(прізвище, ім’я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від „_____” 20__р. № __

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи_____
_____
_____
_____
_____

4. Перелік питань, які потрібно розробити_____
_____
_____
_____
_____

5. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

6. Дата видачі завдання _____

продовження додатку А

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів

Студент _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)
Керівник роботи _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Примітка: для робіт описово-розрахункового характеру науковий керівник видає індивідуальне розрахункове завдання.

Додаток Б

МОН УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
(УНУС)

Факультет _____
(повна назва)

Кафедра _____
(повна назва)

Допущено до захисту
„_____” _____ 20 ___ р.
Зав. кафедри _____
(науковий ступінь, вчене звання)

_____ _____
(підпис) (ім'я, прізвище)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

НАЗВА РОБОТИ

Виконав: студент ___ курсу, групи ___
освітньої програми
спеціальності_____
_____
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник: _____
(наук. ступ., вчене звання, прізвище та ініціали)

Умань – 20__

Додаток В
Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи описово-виробничого спрямування

Вступ
Розділ 1. Вплив розсадного способу вирощування на урожайність огірка за шпалерної технології вирощування
1.1. Визначення поняття „Розсада”. Місце її вирощування і застосування касет в технології вирощування розсади огірка.
1.2. Порівняння ефективності розсадного та безрозсадного способу вирощування огірка на вертикальній шпалері.
1.3. Вплив віку касетної розсади огірка на урожайність рослин в умовах Лісостепу України
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ЛІТЕРАТУРИ
ДОДАТКИ

Додаток Д
Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи описово-розрахункового спрямування

Вступ
Розділ 1. УМОВИ ГОСПОДАРСТВА (конкретна назва)
1.1. Географічне місце розташування господарства
1.2. Ґрунтово-кліматичні умови господарства та їх відповідність біологічним особливостям культури (групі культур)
Розділ 2. ПІДБІР ТА ОПИС СОРТИМЕНТУ КУЛЬТУРИ (групи культур)
Розділ 3. СКЛАДАННЯ ОВОЧЕВОЇ СІВОЗМІНИ
Розділ 4. РОЗРОБКА СИСТЕМИ УДОБРЕННЯ КУЛЬТУРИ (групи культур) В СІВОЗМІНІ
Розділ 5. РОЗРОБКА СИСТЕМИ ЗРОШЕННЯ КУЛЬТУРИ (групи культур) В СІВОЗМІНІ
Розділ 6. РОЗРОБКА ОСНОВНИХ ПРИЙОМІВ ВИРОЩУВАННЯ ОВОЧЕВОЇ КУЛЬТУРИ (групи культур) В СІВОЗМІНІ
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ЛІТЕРАТУРИ
ДОДАТКИ

Додаток Е
Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи дослідницько-наукового спрямування

Вступ.....
Розділ 1. Особливості росту та плодоношення інтенсивних насаджень груші (огляд літератури)…….….
1.1. Вимоги груші до умов вирощування ….....……..
1.2. Продуктивність насаджень груші залежно від мінерального живлення…….……
Розділ 2. Умови, об'єкти і методика проведення досліджень.....
2.1. Ґрунтово-кліматичні умови.....
2.2. Об'єкти досліджень.....
2.3. Методика проведення досліджень.....
Розділ 3. Результати досліджень.....
3.1. Ріст дерев груші.....
3.2. Плодоношення та урожайність дерев груші……..
3.3. Урожайність дерев груші……..……..
3.4 Товарна якість плодів груші …….....
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ.....
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ЛІТЕРАТУРИ.....
ДОДАТКИ.....

Додаток Є

ПРОДУКТИВНІСТЬ ЯБЛУНІ СОРТУ ХОНЕЙ КРІСП ЗАЛЕЖНО ВІД ФОРМИ КРОНИ ТА СТРОКУ ОБРІЗУВАННЯ В УМОВАХ НВВ УМАНСЬКОГО НУС

Пономаренко Юлія Іванівна

Науковий керівник:
кандидат с.-г. наук,
Іванов І.І.

3 Габітус крони та ріст пагонів дерев яблуні залежно від форми крони та строку обрізування

Сорт	Форма крони	Строк обрізування	Проекція крони, м^2	Кількість пагонів, шт/дер	Довжина пагонів, см
Хоней Крісп	Струнке веретено	Взимку (к)	1,30	64	23,3
		Взимку+влі тку	1,20	56	19,7
	Французь ка вісь	Взимку	1,23	56	26,0
		Взимку+влі тку	1,15	49	19,7
		$НІР_{05}$	0,10	*12*	*4,7*